

Список використаної літератури

1. Наказ №216. МОЗ України. Полтавський державний медичний університет. Про організацію навчального процесу в осінньому семестрі 2022-2023 навчального року за змішаною (аудиторно-дистанційною) формою навчання в умовах воєнного стану. 23 серпня 2022.
2. Психологія стресу: підручник / Л. Б. Наугольник. – Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2015. – 324 с.
3. Смаглюк Л. В. Підвищення якості освіти через оволодіння спеціальними фаховими компетентностями /Л.В. Смаглюк, М.В. Трофименко, Г.В. Воронкова, А.В.Ляховська //Актуальні питання контролю якості освіти у вищих навчальних закладах: матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю, м. Полтава, 22 березня 2018. – С. 220-222.
4. Смаглюк Л.В. Академічна історія хвороби з ортодонтії /Л.В. Смаглюк, Н.В. Куліш, А.Є. Карасюнок. – Полтава:Бліц Стайл, 2016. – 124 с.
5. Definitions of Instructional Design [Електронний ресурс] / Education University of Michigan. – Режим доступу <http://www.umich.edu/~ed626/define.html>.

ОЦІНКА ВІДПОВІДНОСТІ ПРОГРАМНИХ ПРОДУКТІВ МОДЕЛЯМ ІНТЕГРАЦІЇ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ ЯК КРИТЕРІЙ ВИБОРУ ДЛЯ ЇХ ВИКОРИСТАННЯ ПІД ЧАС ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Должковий С.В., Крижановський О.А., Шейко В.Д.

Полтавський державний медичний університет

Розглянуто концепцію теоретичної моделі інтеграції освітніх технологій, обґрунтовано тезу про те, що вибір програмного продукту для проведення e-learning має обов'язково ґрунтуватися на ступені його відповідності основним моделям інтеграції ІТ у навчальний процес.

Ключові слова: дистанційне навчання, програмні продукти, оцінка, воєнний стан.

The article in details describes the concept of technology integration theoretic models in the field of education. The need of any IT teaching application evaluation according to most wide spread technology integration paradigms is underlined and explained.

Keywords: e-learning, applications, evaluation, martial law.

Пандемія COVID-19 і введення воєнного стану в Україні закономірно призвело до трансформації навчального процесу. Перенесення останнього у площину «змішаного» (mixed learning) або «дистанційного» (online learning) спонукало викладачів закладів вищої освіти до зміни методологічних підходів. Тимчасове обмеження доступу до мережі «Інтернет», періодична відсутність електропостачання й регулярні повітряні тривоги закономірно призвели до ширшого використання асинхронних занять, пошуку оптимальних засобів подання інформації з метою її адекватного засвоєння. Особливої уваги заслуговує також переосмислення підходів до оцінювання первинного й остаточного рівня знань, які студенти засвоюють протягом навчального процесу [1].

Події останніх років спонукали викладачів змістити фокус своєї уваги при виборі засобів навчання в бік різноманітних рішень, які базуються на широкому використанні інформаційних технологій (ІТ) і уможливають проведення навчального процесу навіть за фізичної відсутності студента в закладі вищої освіти або на лікувальній базі вишу [2]. Незважаючи на безсумнівну неоднозначність цього явища, особливо при викладанні в медичних закладах вищої освіти, воно, безсумнівно, стало однією з об'єктивних рис нашого сьогодення.

Для продуктивної роботи в інформаційному середовищі однією з головних умов є вибір адекватного програмного продукту для оптимального вирішення поставлених завдань. Зрозуміло, що при цьому важливу роль буде відігравати велика кількість чинників. Важливим є характер ліцензії (безоплатна чи на платній основі, що може бути реалізовано шляхом одноразового платежу або підписки), а також зручність інтерфейсу додатка і його зрозумілість для викладача і здобувачів вищої освіти. Дуже бажаним є можливість використання додатка як на стаціонарних комп'ютерах і ноутбуках, так і на мобільних пристроях, на яких встановлено різні операційні системи (кросплатформовість). Неабияку роль відіграє також надійність програмного продукту: стабільність його роботи й захищеність від несанкціонованого втручання в масиви інформації, з якими він оперує (одна з необхідних рис ІТ-рішень для проведення контролю знань), наявність адекватної й оперативно доступної служби технічної підтримки користувачів. У жодному разі не применшуючи важливості всіх вищезгаданих факторів, окремо підкреслимо важливість оцінки саме парадигми інтеграції освітніх технологій, які реалізуються в тому чи іншому програмному рішенні.

Питання інтеграції освітніх технологій у певну цілісну систему привертало увагу багатьох методистів [5]. Його складність полягає в необхідності забезпечення відповідності професійним вимогам, які в наш час стрімко змінюються, можливості адекватно відобразити інформаційне забезпечення дисципліни, яка викладається, у тому числі щодо міжпредметних зв'язків, що особливо важливо для медичних дисциплін. Для розв'язання цієї проблеми доцільно використовувати концепцію теоретичної моделі, тобто парадигм, яка концептуально репрезентує досліджуваний феномен, що дозволяє впорядкувати і зрозуміти власний досвід як в індивідуальній, так і в інтерактивній площині. З огляду на це, теоретична модель має, по-перше, містити необхідну кількість параметрів, які дозволяють вичерпно відобразити сутність явища, яке досліджується. По-друге, модель має пояснювати, як саме компоненти проблеми пов'язані між собою. По-третє, вона має містити логічне пояснення взаємних впливів наявних компонентів системи один на одного. По-четверте, будь-яка теоретична модель має застосовуватися з чітким розумінням того, хто, де і коли буде її використовувати, потрібно чітко розуміти, що вона не є всеосяжною.

У суто практичному сенсі при виборі теоретичної моделі доцільно орієнтуватися на певну низку її основних характеристик, які можуть змінюватися залежно від галузі знань і контексту використання моделі. Так, при викорис-

танні останніх у освітньому процесі вони дозволяють досягнути іншої мети, ніж при застосуванні в технічних галузях знань. Поширена думка, що визначення основних параметрів моделі, незважаючи на певну довільність, має спиратися на структуровану систему переконань, потреб, цінностей і намірів її розробників. У більшості випадків для визначення якості теоретичної моделі з інтеграції освітніх технологій використовують шість основних критеріїв: 1) зрозумілість, 2) сумісність, 3) студентоцентризм, 4) продуктивність, 5) технологічність і 6) сферу застосування [6].

Теоретична модель має бути простою й легкою для концептуального розуміння і втілення в практику. Треба за всяку ціну уникати пояснень і конструкцій, які потенційно можуть призводити до виникнення непорозуміння і подвійних тлумачень. Ідеальна модель може бути сформульована кількома лаконічними реченнями, які викладачі можуть швидко зрозуміти й застосовувати у своїй повсякденній практиці, тобто бути інтуїтивною, практичною й легкою для оцінювання результатів. Моделі, які потребують тривалого пояснення, складаються з великої кількості компонентів або заглиблюються в питання, не пов'язані безпосередньо з повсякденною викладацькою практикою, мають бути переоцінені, спрощені або відкинуті.

Іншим важливим параметром є сумісність концепту з чинними освітніми і педагогічними практиками. Викладачі потребують теоретичних моделей, які допомагатимуть їм у вирішенні повсякденних питань викладання без докладання надмірних зусиль. Таким чином, моделі технологічної інтеграції мають бути акцентовані скоріше на дієвому впливі й реалістичній оцінці технологій, а не на формулюванні широких концепцій чи висуванні надмірних технологічних вимог.

Продуктивність теоретичної моделі має заохочувати її використання великою кількістю людей для вирішення різноманітних питань і досягнення вагомих результатів. Така модель мусить стимулювати продуктивне мислення, сприяючи появі нових логічних зв'язків і виявленню актуальних питань, які потребують розв'язання. Вона має поширюватися на всі чи більшість видів повсякденної викладацької діяльності.

Обговорюючи технологічність моделі, слід мати на увазі, що сама собою вона не є кінцевою метою розробки засобу навчання, а лише інструментом для досягнення оптимального ефекту, тобто уникати техноцентричного мислення. Гарна теоретична модель в першу чергу поліпшує реалізацію педагогічного процесу й полегшує навчання. Таким чином, її технологічність є лише одним із низки факторів, які у своїй сукупності дозволяють отримати бажаний результат.

Оцінка адекватності сфери застосування моделі дозволяє недвозначно пояснити викладачам, що, як і чому вони мають робити при реалізації тих чи інших концепцій технологічної інтеграції. Одним зі сталих трендів при розробці освітніх теорій є намагання адаптувати їх для вирішення максимально широкого кола питань. У той же час гарна теоретична модель має бути пристосована для вирішення чітко визначеної при її проєктуванні низки завдань.

Ще однією вкрай необхідною рисою теоретичної моделі є студентоцентричність. Будь-які зміни в освітньому процесі недоречні, якщо не викликають зміну мислення здобувачів вищої освіти. У цьому контексті доцільно згадати окремі концепти, в яких замість зосередженості на студенті головну роль відіграє інтерактивність або технологічність моделі, що, на нашу думку, є хибним напрямом розвитку.

Після розгляду основних рис теоретичних моделей інтеграції освітніх технологій доцільно дати стислу характеристику найпоширеніших із них.

Technology Acceptance Model (модель сприйняття технологій, TAM) постулює, що на позитивне ставлення і прихильність кінцевого користувача до певного програмного продукту в першу чергу впливають два фактори: корисність застосунку й легкість роботи з ним. Первинно ця модель призначалася для прогнозування успішності комерційних програмних продуктів на ринку, проте її простота й досить висока прогностична потужність сприяли поширенню її застосування на інші галузі, включаючи інформаційні технології в освіті [7].

SAMR (Substitution, Augmentation, Modification, Redefinition – заміщення, збільшення, модифікування, переосмислення) на відміну від попередньої ще на етапі свого дизайну була призначена для інтеграції технологій саме до освітнього процесу [3]. Вона складається з чотирьох блоків. Заміщення (substitution) — проста підміна звичайного навчального елементу цифровим, наприклад, виконання завдання не в зошиті, а в Google Documents. Збільшення (augmentation) додає до навчального процесу мультимедійні й інтерактивні елементи. При цьому здобувачі освіти не тільки друкують текст у електронному документі, а ще й супроводжують його активним посиленням на джерело інформації або пояснювальний відеозапис на YouTube. Компонент «модифікування» (modification), як випливає з назви, базується на застосуванні для навчання суто інформаційних технологій. Наприклад, можливість для студентів коментувати роботи один одного в Google Classroom або спільно працювати над завданням дистанційно в режимі реального часу за допомогою Google Jamboard. Переосмислення (redefinition) — проведення освітніх сесій такого типу, який без використання ІТ узагалі неможливий. Наочною ілюстрацією щодо медичної освіти може слугувати онлайн-трансляція оперативного втручання в передовому медичному центрі, який розташований у іншій країні (клініка Мейо, Шаріте та ін.).

Модель RAT (Replacement, Amplification, Transformation – заміщення, розширення, трансформація) дозволяє викладачу не тільки плідно застосовувати інформаційні технології в освітньому процесі, а і проводити самооцінку ступеня їхньої інтеграції в процес навчання [4]. За використання заміщення відбувається проста зміна традиційного засобу викладання цифровим. Розширення дозволяє підвищити ефективність і плідність навчання за допомогою використання ІТ без значної зміни освітнього матеріалу. Трансформація виникає тоді, коли інформаційні технології дозволяють проводити принципово нові типи занять. Ця модель є спрощеною версією SAMR, що, можливо, сприяло її популярності.

Отже, вибір програмного продукту, що буде оптимальним для проведення e-learning, має обов'язково ґрунтуватися на ступені відповідності даного застосунку основним моделям інтеграції освітніх технологій у навчальний процес.

Список використаної літератури

1. Волошина Л. І. Деякі аспекти застосування інформаційних технологій в медичній освіті. Інноваційні інформаційні технології у вищій медичній освіті : матеріали наук.-практ. конф. з міжнар. уч., м. Полтава, 1 січ. 2012 р. Полтава, 2012. С. 68–69.
2. Дистанційне навчання як нова технологія практичної підготовки і контролю якості освіти у вищих медичних навчальних закладах / Д. С. Аветіков та ін. Актуальні питання контролю якості освіти у вищих медичних навчальних закладах : матеріали наук.-практ. конф. з міжнар. участю, м. Полтава, 2018. С. 8–10.
3. Christopher N. Blundell, Michelle Mukherjee, Shaun Nykvist A scoping review of the application of the SAMR model in research. Computers and Education Open, Volume 3, 2022, 100093.
4. Hughes, J., Thomas, R., & Scharber, C. (2006). Assessing technology integration: The RAT – Replacement, Amplification, and Transformation – framework. In Proceedings of SITE 2006: Society for Information Technology & Teacher Education International Conference (pp. 1616–1620). Chesapeake, VA: Association for the Advancement of Computing in Education.
5. Kimmons, R., & Hall, C. (2017). How useful are our models? Pre-service and practicing teacher evaluations of technology integration models. TechTrends, 62, 29–36.
6. Kuhn, T. S. (2013). Objectivity, value judgment, and theory choice. In A. Bird & J. Ladyman (Eds.), Arguing about science (pp. 74–86). New York, NY: Routledge.
7. Venkatesh, V., Morris, M. G., Davis, G. B., & Davis, F. D. (2003). User acceptance of information technology: Toward a unified view. MIS Quarterly, 27, 425–478.

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ
У ВИЩІЙ ОСВІТІ

Ефендієва С.М., Гончарова Є.Є., Борисова З.О., Дубровіна О.В.

Полтавський державний медичний університет

Описано основні перспективи впровадження дистанційного навчання й ефективність використання електронних навчальних програм і пристроїв у навчальному процесі в медичних закладах вищої освіти.

Ключові слова: дистанційне навчання, інноваційні технології, мобільний додаток, мультимедіа.

The main prospects of the implementation of distance learning and the effectiveness of the use of electronic educational programs and devices in the educational process at medical institutions of higher education are described.

Keywords: distance learning, innovative technologies, mobile application, multimedia.

Реформування вищої освіти в Україні характеризується активним застосуванням технології змішаного навчання, зокрема в медичних закладах вищої освіти. Провідна мета реалізації змішаного навчання полягає в оптимальному використанні переваг традиційного й дистанційного навчання. Дистанційна форма навчання заснована на використанні інтернет-технологій, сучасного мультимедійного інтерактивного устаткування. Ефективність освітнього процесу в умовах дистанційного навчання забезпечується достатнім обсягом і якістю науково-методичної й матеріально-технічної бази, рівнем підготовки викладачів і готовністю здобувачів вищої освіти (ВО) до онлайн-навчання.

На рівні офіційних документів, зокрема Закону України про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні [7], декларується необхідність застосування інноваційних технологій як закономірної в нинішніх умовах складової освітнього процесу. У працях багатьох науковців [2] розглядається

взаємообумовленість інноваційності й інклюзивності освіти; необхідність міжнародної та міжгалузевої кооперації з метою реалізації освітніх завдань; вплив пандемії COVID-19 на якість і характер надання освітніх послуг; підкреслюється значення ступеня підготовки викладачів ЗВО і здобувачів ВО до використання нових освітніх форматів.

Пандемія COVID-19 засвідчила значущість упровадження в освітній процес мобільних додатків або онлайн-ресурсів. Науковці активно аналізують переваги мобільного навчання й використання мобільних додатків для вивчення лексики, граматики і навчання аудіюванню [2; 97].

Відповідно до Наказу МОН України № 466 від 25.04.2013 р. «Про затвердження Положення про дистанційне навчання» поняття «дистанційне навчання» трактується як «індивідуальний процес набуття знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчального процесу у спеціалізованому середовищі, яке функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій» [3; 7].

З-поміж позитивних характеристик дистанційного навчання слід зазначити:

- можливість регулювати темп навчання індивідуально з огляду на кожного суб'єкта освітнього процесу;
- можливість переглядати навчальний матеріал повторно;
- зниження рівня тривожності здобувачів ВО;
- формування навичок самоосвіти.

Недоліки дистанційного навчання вбачаємо в:

- обмеженні безпосереднього соціального спілкування;
- можливих технічних проблемах у зв'язку з перебоями в роботі мережі «Інтернет».

Відповідно до Указів Президента України від 24.02.2022 р. № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні» [4], від 14.03.2022 р. № 133/2022 «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні», від 18.04.2022 р. № 259/2022

«Про продовження строку дії воєнного стану в Україні», «Про освіту» [6], «Про вищу освіту» [5] у вищих закладах освіти України запроваджено дистанційне навчання в асинхронному й синхронному режимах або ж змішане навчання з усебічним використанням інформаційно-комунікаційних технологій, засобів зв'язку й електронних на-